

K 6364
3

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ბიბლიის ბიბლიოთეკა

ქართული
ბიბლიოთეკა

ვასო გიბილაშვილი

6378

ვასის გუსკვა

K 6.364
3

სკვპ-2000
2007 201

განყოფილება II

მევენახეობა-მელვინეობა

№ 3

გამომცემლობა სნაბჟოთა აკვანსიონი

ბზილისი 1925

**ჩვენს მკითხველ-გლეხებს, სოფლის მასშავლებს,
ლეხს, აგრონომებს და გეიტლებს.**

პატივცემულო ამხანაგებო!

გამომცემლობა „საბჭოთა კავკასიონი“ იწყებს „გლეხის ბიბლიოთეკის“ გამოცემას, რომელიც ჩვენი სოფლის მეურნეობის უმთავრეს საკითხების შესახებ დაახლოებით 100-მდე წიგნაკს შეიცავს, და მოგმართავთ თქვენ, მკითხველო-გლეხებო, თხოვნით, გარდა „გლეხის ბიბლიოთეკის“ გლეხთა შორის გავრცელებისათვის ხელის შეწყობისა, აცნობოთ გამომცემლობას ყველა თქვენი სურვილი და შენიშვნები ჩვენი გამოცემების შესახებ:

1) რამდენად გასაგებად არის მოთხრობილი ამავი ჩვენს გამოცემებში და რა ცვლილებები და გაუმჯობესება უნდა იყვეს შეტანილი ამ მხრივ გამოცემებში?

2) რამდენად ამოწურულია სავსებით საკითხი, საკმაო თვალსაჩინოდ არის შედგენილი სურათები და რა ნაკლი აქვს წიგნაკს ამ მხრივ?

3) კიდევ რა ახალი საკითხის გაშუქება არის, თქვენის აზრით, საჭირო შემდეგ გამოცემებში, გამომცემლობის მიერ განზრახულ წიგნაკთა დამატებით და ჩვენი სოფლის მეურნეობის პირობებთან შეფარდებით?

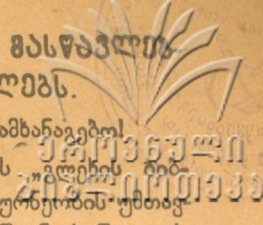
განსაკუთრებულ იმედს არა მარტო „გლეხის ბიბლიოთეკის“ გავრცელებაში, არამედ ჩვენი მკითხველი-გლეხების კოლექტიური სურვილებისა და შენიშვნების გამოაშკარავება-ასახვაში, გამომცემლობა ამყარებს ჩვენს სოფლის მასშავლებლებზე, აგრონომებზე და ბეითლებზე. გამომცემლობა მოგმართავთ თქვენ, ამხანაგო მასშავლებებო, აგრონომებო და ბეითლებო, და გთხოვთ ამ მიზნით სოფლად მოაწყოთ ხმამაღლა კითხვა „გლეხის ბიბლიოთეკის“ წიგნაკებისა და წაკითხვის შემდეგ—აზრთა გაცვლა-გამოცვლა, ცალკე შენიშვნების და სურვილის ჩაწერა წიგნაკის შინაარსის, სურათების თვალნათლივობის, დამატებითი საკითხების და სხვათა შესახებ. ეს შენიშვნები უნდა გადმოეგზავნოს გამომცემლობას.

გამომცემლობა დიდის მადლობით მიიღებს და გამოიყენებს ყოველგვარ რჩევას და სურვილს ამხანაგ გლეხებისა და სოფლის ყველა მუშაკების მხრივ.

ჯორჯსპონდენცია „გლეხის ბიბლიოთეკის“ შესახებ უნდა გადმოგიგზავნოს შემდეგი მისამართით:

ტფილისი, რუსთაველის პროსპ., № 8, გამომცემლობა „საბჭოთა კავკასიონი“.

გამომცემლობა „საბჭოთა კავკასიონი“.

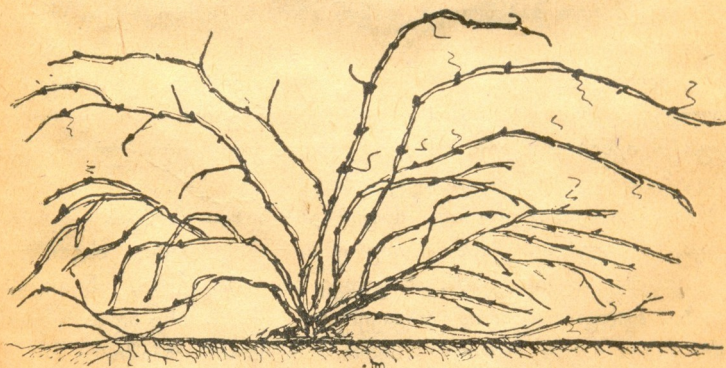
195
25

განსაკუთრებული ყურადღება
97

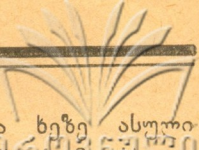
ვაზის წესიერი გასხვლა.

ვაზის წესიერად გასხვლა ყველა მევენახემ აუცილებლად კარგად უნდა იცოდეს. როგორი წესითაც არ უნდა იყვეს ვენახი გაშენებული, მაღლარათ, ოლიხნარათ, დაბლარათ, სარზედ, თუ მართულზედ, ეს მუშაობა დიდი ცოდნით და სიფაქიზით უნდა იყვეს შესრულებული.

ვაზის გასხვლას რქების (ლერწის) გამორჩევას ეძახიან, მათს მოშორებას, ან შეჭრა-შემოკლებას. ვაზის გასხვლა სწორედ იმ დროს ზდება, როცა ვაზი მძინარეა: გვიან შემოდგომაზე, როცა ვაზს ფოთოლი დასცვივა, ან ზამთრის თბილ დღეებში, ან ადრე გაზაფხულზე, მანამ ვაზი გაიღვიძებდეს—ტირილს დაიწყებდეს. ვაზი რომ არ გასხლულიყო, მოუვლელათ დატოვებული ყოფილიყო, გაიზრდებოდა, მართალია გააბამდა მრავალ ტოტებს (რქებს), მაგრამ ეს ტოტები ან სულ უნაყოფო იქნებოდნენ, ან არა და წვრილ ნაყოფს დაისხამდნენ და ვაზი კრიკინას დაემსგავსებოდა. თუ ამგვარ ვაზს ხე ედგმებოდა ახლო, მისწვდებოდა მას, ავიდოდა, მოეფინებოდა მის ტოტებს, ხოლო წინააღმდეგ—იგი გაენტხმოდა მიწაზედ და მრავალ წვრილ ტოტებს დაიყრიდა. ამგვარ ვაზს წარმოადგენს (სურ. 1).

სურ. 1. მიწაზედ გაფენილი, გაუსხლავი, შეუყვლავი და უსარო ვაზი.

მიწაზედ განთხმული ვაზი ბევრს ენახვება და ხეზე ასული ჩვენ ტყეებში ხომ ყველგან მოიპოვება. ცხადათ სჩანს, რომ უნდა ვიყო რი დროიდან, როცა ადამიანმა დაიწყო ვაზის მოყვანა და მოყვანა ვად ვაზის თვისებამ დააფიქრა და მიიყვანა იმ დასკვნამდე, რომ ვაზს დასაყრდნობათ სარი, ან ხე სჭირია. თან ბუნების პირობების მიხედვით საჭიროა სხვადასხვა წესები გაშენებისა, მოვლისა და გასხვლისა. მართლაც გასხვლა ვაზის ზრდას და ნაყოფიერებას ასწორებს. გასხლული ვაზის ნაყოფი ყოველთვის უმჯობესია ღირსებით გაუსხლავი ვაზის ნაყოფზე. ყოველთვის გასხლული ვაზის ყურძენი და ღვინოც გაუსხლავი ვაზის ღვინოზე და ყურძენზედ მაღლა სდგას.

ტოტების გამორჩევა გამოჭრით ღონიერდება ვაზი, მისი ძალა მუშის სურვილისამებრ დატოვებულ ტოტებში მიდის და ეს ტოტებიც კარგად ასაჩუქრებენ მომვლელს; ვაზი ახლდება და უბრალოდ არ ხარჯავს საკვებს ზედმეტ ტოტების გამოსაკვებათ, რომელნიც გაუსხლავ ვაზზე მრავლად არის ხოლმე.

წესიერი გასხვლა ყოველთვის სასურველ სარგებლობას იძლევა, როცა მუშას კარგად და გარკვეულად სხვლის წესები შესწავლილი აქვს.

ყოველივე ტოტის გამოჭრას ან მის დამოკლებას მიზნათ აქვს, რომ მოსახმარი საზრდო-საკვები დაუბრუნდეს დატოვებულ ტოტებს რათა ამითი ისინი უფრო გაღონიერდნენ. ვაზის წვენი აძლიერებს მოკლედ გასხლულ რქებზედ მყოფ კვირტებს. თუ ჩვენ ყველა ტოტებს თანასწორ სიგრძეზედ გავსხლავთ, მაშინ ახლად გამოღებულ ულორტები ცოტად თუ ბევრად ტოლ-ტოლები იქნებიან. თუ ზოკიერთი ტოტები გრძლათ გაისხლა, მაშინ ეს ტოტები მეტად გაიზრდებიან და ყოველივე მათზე დატოვებული კვირტიდან გამოსული ულორტი უფრო სუსტი იქნება, ვიდრე იმ ტოტებიდან გამოსული ულორტები, რომელნიც მოკლედ იყვნენ გასხლულები.

ვაზში წვენის მსვლელობის შეფერხება ვაზის ზრდის შეჩერებას იწვევს, სამაგიეროდ კი ნაყოფიერებას გაადიდებს; ასეთ მოვლენას ახდენს მაგ. რქის გაბმა, ან კიდევ მისი დაკავება, ან დარკალება სარზე, რადგან დაზრილ-დაკავებულ რქაში ისე ადვილად არ მოძრაობს ვაზის წვენი, როგორც პირდაპირ მდგომ რქაში.

ადგილ მდებარეობის მიხედვით ვაზს ბევრნაირად აყენებენ. უნდა ვიცოდეთ, რომ სანაყოფო რქის გამოყვანა ყოველგვარი ტა-

ნინი ვაზისთვის საერთოა, მაღლარია იგი, თუ დაბლარი თუ ოლინ-
ნარი. ამისათვის გამოვარკვიოთ, თუ როგორ მივიღოთ სანაყოფო
საუკეთესო რქა: შემჩნეულია, რომ ვაზი ნაყოფს მძიმე კვირტიდან
იძლევა, რომელნიც ერთ წლიან რქაზედ იმყოფებიან და მასთანვე
ეს რქა გამოსულია წარსული წლის ტოტზე და არა ამაზედ ხნიერ-
ზე. (სურ. 2). აქ, ძველ ვაზზე გამოსული ტოტი ზ უნაყოფოა და
ნაყოფიანებია მხოლოდ შემდეგი ტოტები: ე, ვ, და ზ, რადგანაც
იგინი გამოსულია შარშანდელ ვაზის ტოტიდან—დ. ეს მთავარი წე-
სი სულ მუდამ უნდა ახსოვდეს ვაზის მუშას, რანაირი ტანის ვაზსაც
უნდა სხლავდეს იგი—მაღლარს, თუ დაბლარს. ამ რქის (გ) სანაყო-
ფოდ დატოვება, გაჭრა გრძლათ ხელსაყრელი არ არის. დასაშვებია
მხოლოდ მისი გასხვლა სამამულეთ, ანუ დანეკვა ორ კვირტზე. მო-
მავალ წელს შესაძლებელი გახდება მასზედ სანაყოფო რქის გამო-
ყვანა.

საზოგადოთ ვაზის გასხვლა უნდა სწარმოებდეს ვაზის ღონის
მიხედვით: თუ დავტოვებთ მრავალ კვირტს, ამას ვაზი ვერ აიტანს;
მართალია იგი მრავალ ტოტებს გამოიტანს, კარგად დაისხავს, მაგ-
რამ წვრილ მარცვლიან მტევნებს და აი ამისათვის მიმდინარე წლის
წაზარდი ტოტებიდან მომეტებული ნაწილი სრულიად უნდა მოვა-
შოროთ ვაზს და დასატოვებლები უნდა შევამოკლოთ. დატოვებული
ტოტების სიგრძის მიხედვით განირჩევა გრძლად და მოკლედ გასხვ-
ლა. თუ ვაზზე დავტოვებთ ერთი ან ორი რქა და თითო რქაზედ
არა უმეტეს ორი სამი კვირტისა ე. ი. დავნეკეთ, ამას მოკლედ
სხვლას ეძახიან. თუ ნეკების გარდა დავტოვებთ გრძელი რქები, ორი
ან სამი და თითო რქაზედ რვიდან თორმეტამდე, ან მომეტებუ-
ლი კვირტი, ეს გრძლად გასხვლა იქნება. ვაზზედ დატოვებულს
მოკლედ ორ სამ კვირტიან რქას სამამულეს, ანუ ნეკს ეძახიან და
გრძელს კი სანაყოფოს, ან ზოგან საკავებელს, ზოგან გაბმულას.

საზოგადოთ ვაზზე ვტოვებთ ეროს გაბმულას, ან საკავებელს,
ან იშვიათად ორს; ოლინნარზედ კა მომეტებულს ვაზის ღონის შე-
ფარდებით.

სხვლას რომ ვიწყებთ, უმთავრესი ყურადღება უნდა მივაქ-
ციოთ სანაყოფო რქების შერჩევას და მათს განწყობილებას ვაზზე.
რქის ღირსების შესახებ უნდა ითქვას, რომ ის რქა, რომელიც სა-
შუალო სისქისა და ღონისაა, რომელიც კარგად არის შემოსული,
ნაყოფიერია უფრო, მინამ სქელი რქები, რომლებზედაც მართლა ღო-

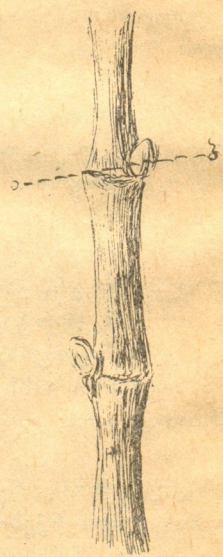
ნიერი ყლორტები ჩნდებიან, მაგრამ ეს ყლორტები ხშირად უნაყოფოები.

ეროვნული

ვაზის ტანი მდიდარია მიწით, რომ არ წავიდეს, ვაზს დახეკვა სჭირია ხანდახან, ისე როგორც ნაჩვენებია სურ. 2. რქის გადაჭრა უნდა ხდებოდეს მუხლსა და მუხლს შუა იმ გვარად, რომ ჩანაჭერი კვირტის გასწვრივ მოდიოდეს, თუ ვაზის გასხვლა ხდება ჩვეულებრივ დროს, ხოლო უკეთეს დაგვიანებულია და ვაზი იცრემლება, გადაჭრა საუკეთესოა ზედ მუხლზედ (იხ. სურ. 3). მუხლზედ გა-

სურ. 2 ძველი ვაზი. გ. უნაყოფო ტოტი. ე, ვ, ზ, სანაყოფო ტოტები. დ, ორი წლის ტოტი. ა—ბ, მიმართულება ტოტის გადასაჭრელად.

დაჭრა იმდენ წვენს აღარ დააკარგვინებს, როგორც გადაჭრა მუხლსა და მუხლს შუა. ადგილ მდებარეობის მიხედვით, როგორც მევენახეობის უცხო ქვეყნებში, ისე ჩვენში სხვადასხვა ტანის ვაზი გამოკყავთ, რაც ადგილობრივ უხსოვარი დროიდან შემოუღლიათ: დაბალ ნესტიან ადგილებში მაღლარი, უფრო ნაკლებად ნესტიანებში—ოლიხნარი, მთაგორიან ადგილებში, მშრალ ვაკეებში—დაბლარი, მაგრამ უმეტესად, როგორც სხვა ქვეყნებ-

სურ. 3 ვაზის რქა: ა—ბ მუხლზე გადაჭრის მიმართულება.

ში, ჩვენშიაც გავრცელებულია ყველგან უფრო დაბალი ტანის ვაზი, სამ ჩარეკიდან დაწყობილი სიმბოლოთ.

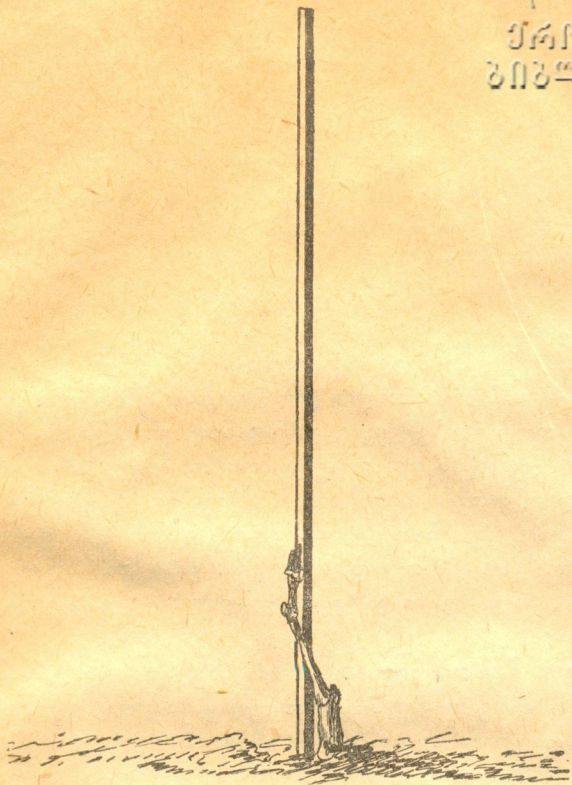
კარგს გასხვლას კარგი კონდა და ოსტატობა და დაკვირვება უნდა; გასხვლის წესები კარგად რომ შევითვისოთ, უმჯობესია, გასხვლის შესწავლა ვაზის გაშენების დღიდან დავიწყოთ, ე. ი. ვაზის დარგვის პირველ წლიდან მის ხნიერებაში შესვლამდე. ბოლოს გავარჩიოთ სხვა იმ ვაზებისა, რომლებიც მხოლოდ განსაკუთრებულ ადგილებში არიან გაშენებული, როგორც არიან მაღლარი და ოლიხნარი.

საქართველოში ძველად, ფილოქსერის გაჩენამდე, ვენახის გასაშენებლად მოარჩევდნ ხოლმე კარგს რქას, ჩაჰყრიდნ ბაგათ არხებში შორი შორს და შემდეგ გადაწიდვით გაავსებდნ ვენახს ვაზით. როცა ჩვენს ვენახებს ფილოქსერა მოედო, ასეთი ძველებური წესი, ცხადია, აღარ ვარგა. მაინც ზოგან კიდევ ამ ძველებურ ჩვეულებას მისდევნ, რაც უკვე საზარალოა. შრომა და ხარჯი ტყუილად იკარგება, ფილოქსერა უსათუოდ გაუჩნდება ვაზს და ადრე თუ გვიან გადაახმობს. ახლა ჩვენი ვაზი ამერიკულ საძირე ვაზზე დამყნული უნდა დაირგას.

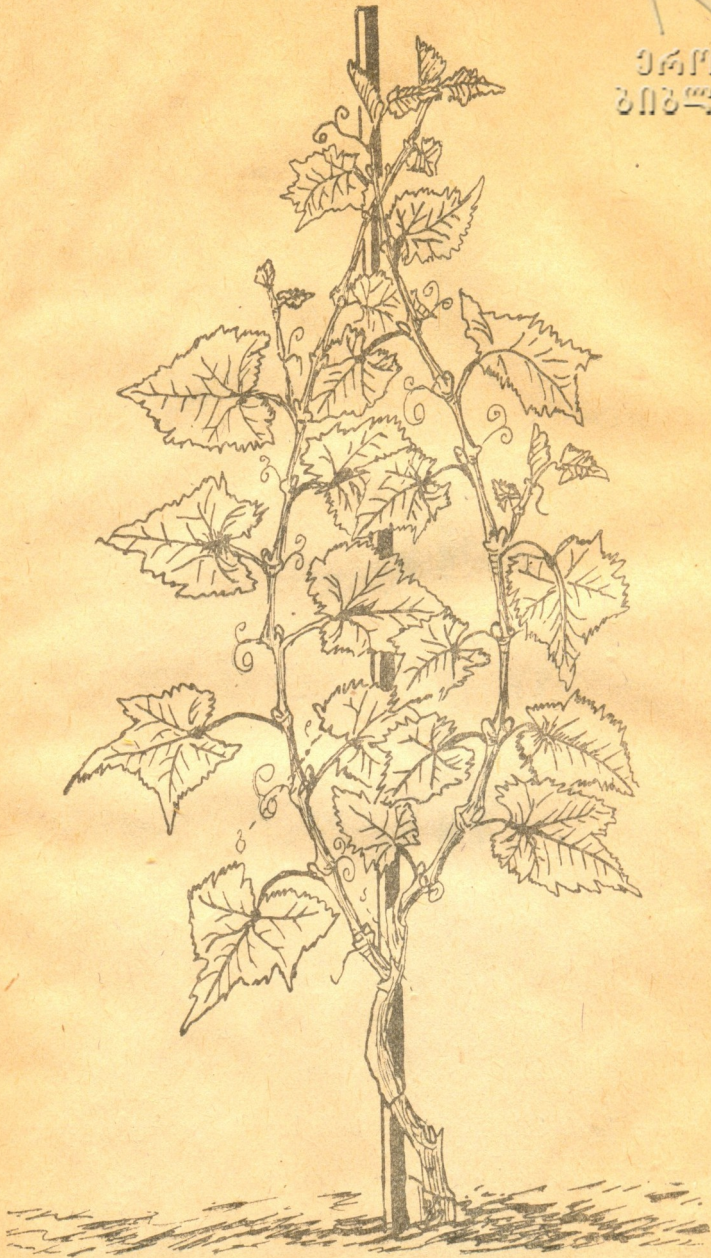
მიეყვით წლითი წლობით ვაზის სხვლას დარგვიდან დაწყობილი: ვთქვათ, პირველ წელს ვიშოვნეთ გაზაფხულზედ ნამყენი ვაზი ან ჩვენ გამოვიყვანეთ, გავსწალით ერთს ხილულ კვირტზედ, დავრგეთ და ვზრდით. ახლად დარგულ ვაზს ყველამ უნდა ვიცოდეთ, რომ წამლობაც და გათოხვნაც, კარგი მოვლა და ფაქიზობა უფრო მეტად ეჭირვება, მინამ ხნიერ ვაზს; პირველსავე ხანში რომ არ დავეჩაგროს, არამც თუ ხანში შესულ ვაზებში, არამედ ახლად დარგულებ შორის, არ უნდა ითესებოდეს არც სიმინდ-ლობიო, არც თუ სხვა რაიმე მცენარე.

გახარებული ვაზი ჩვენ უნდა გავსხლათ ან პირველსავე წელს, ან შემოდგომაზე, ანდა უმჯობესია ადრე გაზაფხულზე, მეორე წელს ორ ხილულ კვირტზე (იხ. სურ. 4).

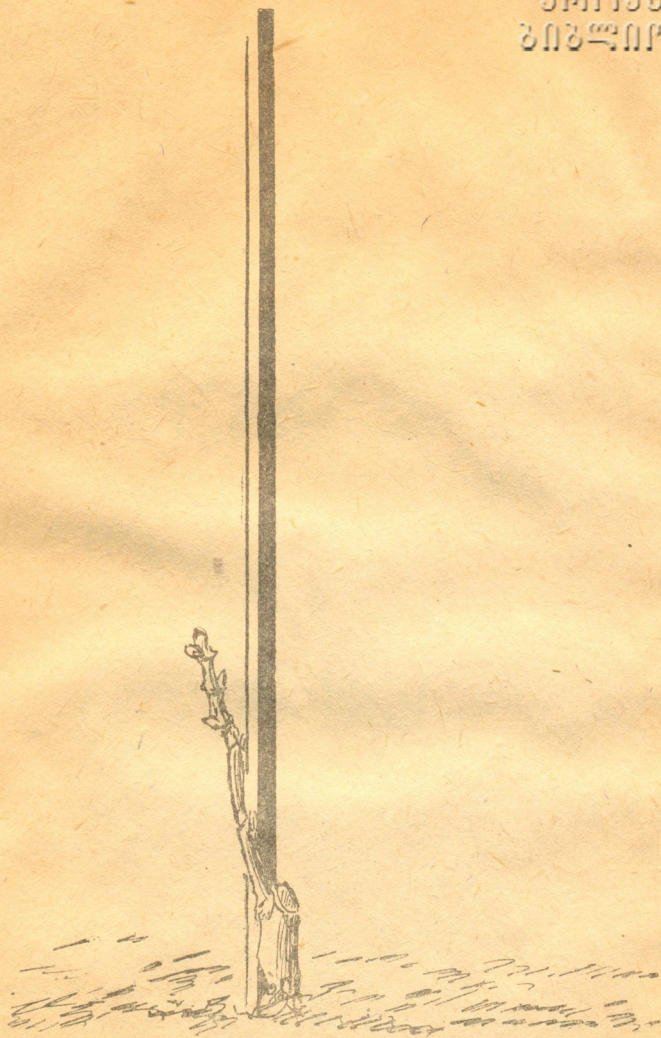
ზაფხულში ვაზს ორ ტოტზე ნაკლები არ ექნება, რომლიდანაც მომავალში ძირის ტოტი უნდა გავსხლათ სამს კვირტზედ და ზევითა ტოტი უნდა სრულიად მოვაშოროთ, ისე როგორც ნაჩვენებია წერტილებით სურათ 5-ზე (იხ. სურ. 5) და ამ გვარად ჩვენ გვექნება მესამე წლის გაზაფხულზედ ისეთი ვაზი, როგორც სურათ 6-ზეა.

ურ. 4. მეორე წლის ნახარები ვაზი ორ ხილულ კვირტზე გასხლული. იმავე მესამე წელს ვაზი გამოიტანს სულ ნაკლებ სამს ტოტს და პირველად მოისხამს ნიშანს—ორ სამ მტევანს (სურათი 7). იმავე წელს გვიან შემოდგომაზედ, ან გაზაფხულზედ ჩვენ ამ ვაზს გავსხლავთ—ძირის რქას ოთხს კვირტზედ და დანარჩენებს სულ ავაჭრით და მოვაშორებთ, როგორც წერტილებით ნაჩვენებია სურათ 7-ზე. რასაკვირველია, ჩვენ ვიხელმძღვანელებთ იმ წესით, რომ კვირტის გასწვრივ აღმაცერად იყვეს რქა ჩაჭრილი, როგორც ამ შემთხვევაში, ისე შემდეგშიაც. ადრე გაზაფხულზე მეოთხე წელს გასხლული ვაზი იქნება ისეთი, როგორც სურათ 8-ზეა. იმავე მეოთხე წელს ზაფხულში ვაზი მოსავალს მოიმატებს და ოთხიდან ექვსამდე კარგს მტევანს მოიბამს (იხ. სურ. 9).

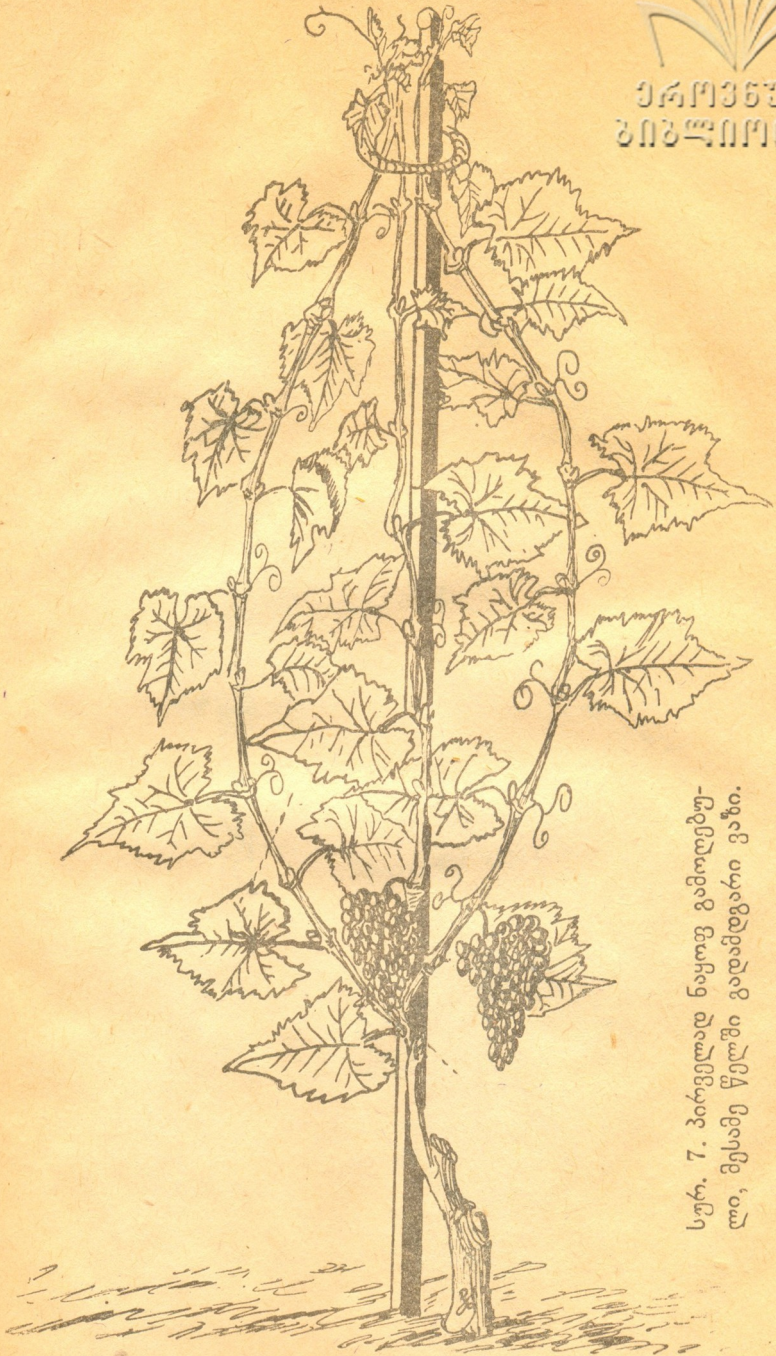

სურ. 5. მეორე წლის ნახარები ვაზი. ორ ხილულ კვირზე გასხლულს გამოუტანია ორი ტოტი.
მიმართულება ამ ვაზის გასასხლავათ შემდეგში.

სურ. 6. ორი წლის ნახარები ვაზი სამს ხილულ კვირტზე გასხლული

ამ ხნიდინ ვაზი დასრულებულია და თუ სარზედ და ჩვენებური
წესით ვაყენებთ, ახლა უნდა მივცეთ საკავებელი და ნეკი; ძირის
რქა ნეკათ ორ კვირტზედ და მეორე ზევითა საკავებლად, დანარჩე-

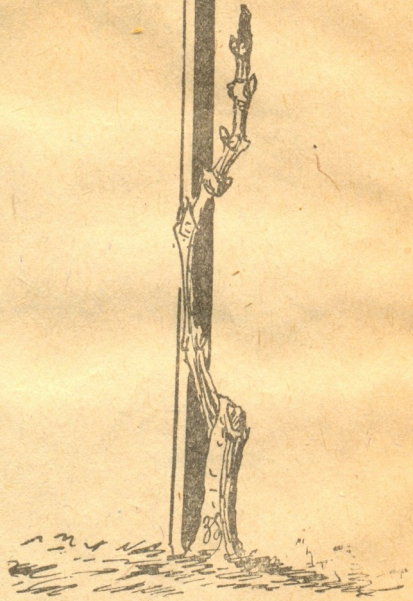
სურ. 7. პირველად ნაყოფ გამოიღებუ-
ლი, მესამე წელში გადამღვარი ვაზი.

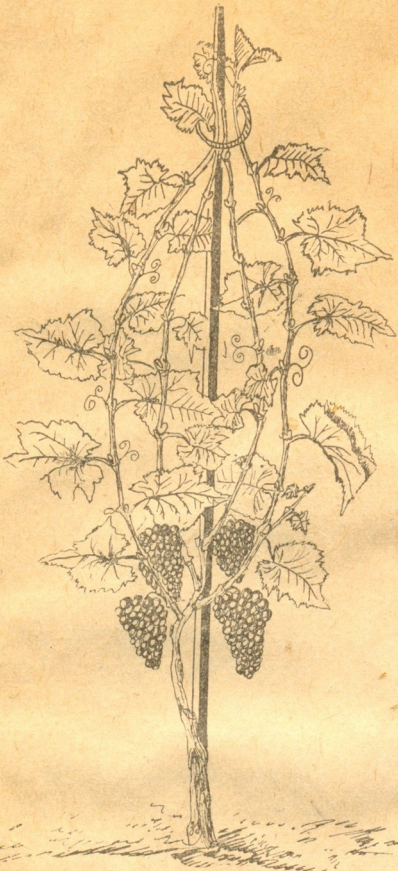
ნები კი უნდა დავაჭრათ, როგორც ნაჩვენებია სურათ 9-ზე. ამ გვარად ადრე გაზაფხულზე ჩვენ გვექნება გასხლული ვაზი, ისეთი, როგორიც ნაჩვენებია სურათ 10-ზე.

თუ ჩვენ გვინდა დავაკავოთ, როგორც ეს მიღებულია ჩვენში, და შევყელოთ სარზედ, მას ისეთი სახე ექნება, როგორც სურათ 11-ზეა. ზაფხულში კი ეს ვაზი, მშვენივრად მოსხმული, შეფუთრჩნილი, მოვლილი და ნაწამლი თავის დროზედ იქნება იმ სახისა, როგორც ეს სურათ 12-ზეა ნაჩვენები. თუ მართულზედ გავაკარიოთ, მაშინ ზაფხულში ისეთი შეხედულება ექნება, როგორც სურათ 13-ზეა ნაჩვენები.

როგორც ჩვენებურად სარზედ დაყენებული ვაზის სხვლა, აგრეთვე მართულზედ გაბმულისა, რომელსაც საფრანგეთის მეცნიერის მევენახის გიუოს გასხვლას ეძახიან, ერთმანეთის მინაგვრებია. გაბმულა, ან საკავებელი სრულიად ეჭრება ყოველ წლივ და ნეკზედ გამოსული ორი ტოტიდან ერთი დაბალ ნეკად კეთდება და მაღალი—ზევითა კი საკავებლად, ან მართულზედ გასურ. 8. მეოთხე წელს გასხლულს ვაზს საკრავად, როგორც ეს ნაჩვენებია წერტილებით. სხვლის ეს წესი ძლიერ მარტივი და ადვილი შესასწავლია და სხვა გასხვლის წესებთან შედარებით უპირატესობა ამ გასხვლას უნდა მივცეთ.

სურ. 8. მეოთხე წელს გასხლულს ვაზს საკრავად, როგორც ეს ნაჩვენებია წერტილებით. სხვლის ეს წესი ძლიერ მარტივი და ადვილი შესასწავლია და სხვა გასხვლის წესებთან შედარებით უპირატესობა ამ გასხვლას უნდა მივცეთ.

სურ. 9. ზაფხულში დარგვიდან მეოთხე წელს ოთხს ხილულ კვირტზე გასხლულს ვაზს გამოუტანია ოთხი ტოტი და მოუსხავს ყურძენი.

საქართველოს ვენახებში გასხლას წესი კარგად ბევრგანაა დასრულებული. ზარალი ეძლევა ჩვენ ვენახებს. ბევრჯელ საუკეთესოდ გასხლულ ვენახთან შეგხვდება ვენახი, რომელიც წესიერად არ არის გასხლული: სანაყოფო ან სამამულე თავის ადგილას არ არის დატოვებული, ან კიდევ მრავალი საკავებელი მიცემული. ერთი სიტყვით ვაზი დაძალებულია. ვხედავთ, ვენახს დანეკვა სჭირია, მაგრამ პატრონი აძალებს მას, ასხმევინებს ზედმეტს და ამით მომავლისათვის ასუსტებს.

ასეთ სურათს შეხვდებით კასპის, ხიდისთავის და მეჯვრიხევის რაიონებში, სადაც დესეტინა ვენახზე გაშენებულია 15 ათასიდან დაწყობილი 20 ათასამდე ვაზი. ნუ ვიტყვით თუნდა იმას, რომ რამოდენა ხარჯი სჭირდება ამ ხშირად გაშენებულ ვაზს, ახლა მხოლოდ გასხვლა და სხვა მოვლა ჩავაგდოთ ანგარიშში.

თუ კი დესეტინა 5000 ათასი ვაზით მოგვცემს, რაც გამოცდილებით დამტკიცებულია იმავე ადგილებში, იმდენსავე მოსავლის რაოდენობას და ღირსებით უკეთეს ღვინოს, მაშ რათ გაშენებთ ამოდენა ვაზს? იმატომ რომ ძველი ჩვეულებისაგან თავი ვერ დაგვიხ-

სურ. 10. მეხუთე წელს ნასხვლავი ვაზი. ძირის ტოტი კვირტიანი ნეკი, ანუ სამამულე და ზევითა სანაყოფო, ანუ საკავებელი ცხრა კვირტზე გასხლული.

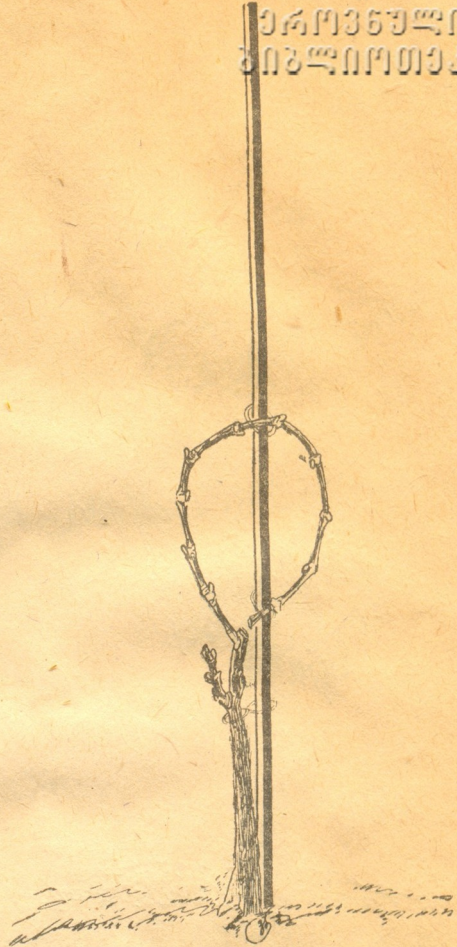
წევია, მაგრამ ამას კი ვივიწყებთ, რომ ვაზის სხვადასხვა სურათები და მავნებლები არ იყო ისე გავრცელებული ჩვენში და ვენახში რაც ვაზი იდგა ყველა მათგანი მოსავალს იძლეოდა. ახლა კი ეს ასე არ არის. ხშირად დარგული ვაზი მავნებლების გავრცელებას ხელს უწყობს და მევენახე კი ზარალობს. ვარაუდით დესეტინაზე 6000 ვაზის მეტი არ უნდა დაირგას და არც ისე ხშირად, როგორც ნაჩვენებია (სურ. 14).

ან კიდევ მეტეხსა და კავთისხევის რაიონში, სადაც კარგი ადგილებია ვაზისათვის, ძველის ძველად მიღებული წესი გაბმულა (სურათი 15) ახლა აღარ გამოდგება, რადგანაც იქ ფილოქსერისაგან დასუსტებულ ვაზს იმდენი ძალა აღარ შესწევს, რომ ხანდახან ორორი ნეკი და ერთი დიდი გაბმულა გამოზარდოს და კარგი ყურძენი მისცეს პატრონს. აი აქ უნდა შეცვლილ იყვეს მუშაობა და ვაზის ძალ ღონის მიხედვით ჰხდებოდეს მისი გასხვლა და არა ჩვეულებრივ,

როგორც ეს ფილოქსერის გაჩენამდე იყო ხოლმე. ზოგან ჩვენში ნამყენი ვაზის გავრცელებასთან ერთად შემოუღიათ ყირიმულის მინავარი წესით ვაზის გასხვლა, ე. ი. ყოველ წლივ

ვაზის დანეკვა, რაც მცირე მოსავალს იძლევა და ამ მხარეს არ შეეფერება. ასეთი დანეკვა შემოღებულია საჩხერეში და იქაც შეცვლა და მოფიქრება არის საჭირო მაზხედ, თუ როგორ უნდა ისხვლებოდეს ვაზი (სურათი 16).

ასეთივე დაკვირვებით გასხვლა უნდა ვაზს როგორც დაბლარზე, აგრეთვე ოლიხნარზე. ჩვენში ოლიხნარზე ვაზის გამოყვანის წესი არის გავრცელებული რაჭა ლეჩხუმში, ზოგან გურიაში და დაბლა იმერეთში. ეს წესი სანაქებო წესათ უნდა ჩაითვალოს, როგორც საშუალო დაბლარსა და მაღლარს შორის. ამგვარი წესი შემოღებულია ზოგიერთ უცხოეთის ვენახებიან ადგილებში უმეტესად იტალიაში, ზოგან საფრანგეთში და ისპანიაში; იქ სანაქებო მაღალ ღირსების მოსავალს იღებენ, იმიტომ რომ წესიერად გასხვლას აქცევენ იქ ჯეროვან ყურადღებას. თუ მხედველობაში მივიღებთ საზოგადო წესს ნაყოფის გამოყვანაში და ამას შეუფარდებთ ჩვენს ოლიხნარებს, უსათუოდ კარგი მოსავალი გვექნება ჩვენც.

სურ. 11. მებუთე წელს გასხლული და შეყეილილი ვაზი.

დაკვირვება და ცოდნა არის საჭირო და თუ გამსხლავმა კარგად არ იცის რათ და როგორ უნდა გასხვლას ვაზი, უმ-

სურ. 12. მეხუთე წლის ვაზი, შეფუორჩენილი და მოვლილი. დაბალ მოკლე რქა ნეკზედ გამოსულიდან, შემდეგში ერთს ტოტს დანეკამენ და მეორეს საკავებლათ გაუშვებენ და ასე შემდეგშია. თუ მალლა-მალლა წავიდა ვაზი, მას დასწევენ დაბლა, ძველ ვაზზე ნეკის დატოვებით.

ჯობესი იქნება სრულიად არ გასხლას იგი. რადგან ზარალის მეტს არაფერს მოუტანს (სურათი 17).

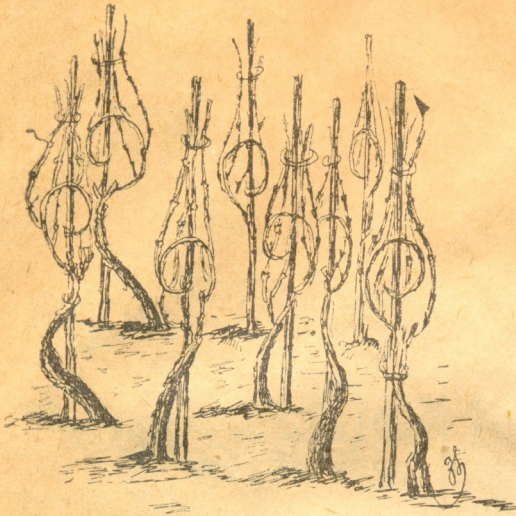
ის რაც ითქვა კოლიხნარზე, უნდა ითქვას მალლარზედაც; საზოგადოდ მალლარი დასავლეთ საქართველოში ბევრია; თუ ადგილობრივი მალლარის ვაზი მოასპო ფილოქსერამ, იზაბელას და ნოას ვაზს ბევრგან ვხედავთ. მაგრამ ეს ვაზები უყურადღებოდ, მოუვლელად შეჰკედლებიან მურყანს, იფნს, ხურმას, ნაკერჩხალს და სხვა ხეებს და პატრონი თუ მიხედავს მაშინ, როცა ყურძენი მოუმწიფდება.

№ 364
3

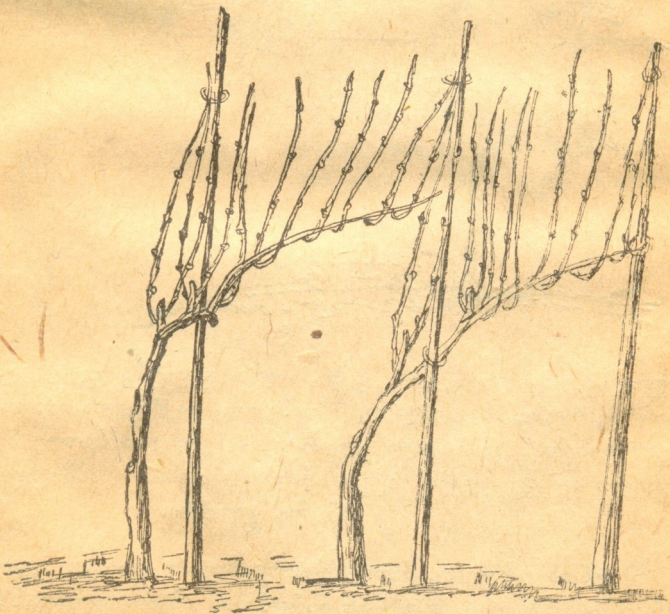
სურ. 13. მეხუთე წლის ვაზი, ორს კვირტზე გასხლული ნეკით და ათს კვირტზე საკავებლით, რომელიც გაკრულია ძირის მავთულზე. კვირტებიდან გამოსული ყლორტები აკრულია მეორე მართულზე და თავები დაკვეცილები აქვთ, რომ უკეთესათ დამწიფდეს მახელ მოსხმული ყურძენი.

უნდა ვსთქვათ, მაღლარები საზღვარ გარეუ კიდევ ბევრგან არის გაშენებული, მხოლოდ ნამყენებია ამერიკულ ვაზზედ და მევენახეები არამც თუ სხლავენ, მოვლა-ექამობასაც არ აკლებენ; იქ ისე

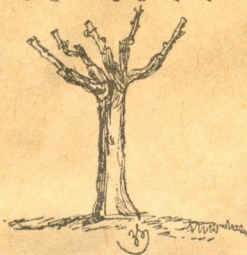

სურ. 14. კასპში, მეჯ-
ვრიხევეში და ხიდის თა-
ვის რაიონებში ასეთი
ხშირათ დარგული და
მრავალ საკავებლიანი
ვაზი, ხშირათ დაუნე-
კავი, არა ხელსაყრელად
უნდა ჩაითვალოს, მას
გათხელება სჭირია რომ
უფრო-მეტი მოსავალი
მისცეს მევენახეს.

სურ. 15.
მეტეხსა და
კავთიხევის
რაიონში
რამდენიმე
ნეკებით და
გძელი გაბ-
მულით არ
უნდა ჩაით-
ვალოს ხელ-
საყრელათ და აქ გასხვლის შეცვლა არის უსათუოთ საჭირო.

უვლიან, როგორც ჩვენ უვლით დაბლარ ვენახს. ბევრგან დასავლეთ საქართველოს ბუნებასთან შეფარდებული პირობებში ვახის შარღობად გასაშენებლად.

სურ. 16. გადამეტებულათ დანეკვა ვაზებისა საჩხერის რაიონში.

სურ. 17. ალიხნარი გაუსხლავი ვაზი.

ახლა ისეთი დროა, რომ მცირე ნაწილი ჩვენი ამაგისა არ უნდა იკარგებოდეს, მით უმეტესათ დასანანია, რომ ეს ჩვენი დანაკლისი წარმოსდგება ჩვენი უცოდინარობისაგან და დაუდევრობისაგან.

მ. შ მეტი ყურადღება უნდა მივაქციოთ მაღლარსა და მეტი დაკვირ-
 ვება და მოვლა და წამლობაც არ მოვაკლოთ ისე, როგორც უცხოე-
 ლებმა გამოიჩინეს თავიანთ მაღლარების მოვლაში.

მდიდარია ჩვენი ქვეყანა და ჩვენ ლარიბები ვართ, იმიტომ
 რომ არ ვიცით როგორ უნდა ვისარგებლოთ ჩვენი ბუნების სიმდიდ-
 რით. დაკავებული გასხლული მაღლარი (სურ. 18).

სურ. 18. მაღლარი. გასხლული და დაკავებული ხის ტოტებზე.

ვაზის გასხვლის ძირითადი საერთო წესები:

1. თვი რეული ვაზი უნდა ისხვლებოდეს ვაზის ჯიშის და ჯი-
 ლაგის და მისი ძალღონის და ხნიერობის მიხედვით.
2. ვაზის ძალღონის გამოსარკვევათ გამოტანილ რქების რაო-
 დენობას სჭირია დაკვირვება. გასხვლის დროს დატოვებული უნდა

იქმნეს კარგად შემოსული კვირტიანი რქა; თუ რქებზე დასაჯანაძე
ხრეები, რაც ვაზის ღონეს აღნიშნავს, დატოვებულ კვირტიების რე-
ცხვი უნდა გადიდდეს.

3. გასხვლის დროს დასატოვებლად უნდა არჩეულ იქმნეს სრუ-
ლიად სალი, უზადო, და საშუალო რქები. სქელი, მეტად ლალი რქა
ყურძენს ან სულ არ იძლევა, ან მეტად მცირეს, სუსტზე კი ყურძენი
კარგად ვერა იწიფდება.

4. გასხვლის დროს რაც შეიძლება ნაკლები ჭრილობა უნდა
მიეცეს ვაზს და ეს ჭრილობები შეძლებისდაგვარად ერთ მხარეზე
მოექცეს. მრავალი ჭრილობა წვენი მობრახობას უშლის და ვაზს
ასუსტებს.

5. დასატოვებელი რქა მუხლზე უნდა გადიქრას დაგეზებით.

6. ვაზის გასხვლა უნდა სწარმოებდეს მისი ძალის დროს, შე-
მოდგომაზე და ზამთარში, სადაც თბილი ზამთარი იცის და ადრე
გაზაფხულზე, ყინვიან დღეებში შეჩერებულ უნდა იყვეს გასხვლა,
რადგან რქა ამ დროს ადვილად იმტვრევა, ან სკდება და ზიანდება.

7. სასხლავად უნდა იხმარებოდეს სასხლეა დანა, ან ვაზის მა-
კრატელი. სისწრაფისთვის უმჯობესია ვაზის მაკრატელი. სასხლავი
იარაღი ნუდამ ბასრი, კარგად გალესილი უნდა იყოს. მაკრატლით
სქელი ძველი ვაზი არ უნდა იჭრებოდეს, რადგან კარგ რქის გასხვ-
ლის დროს ის ხეირიანად აღარ გასჭრის, არამედ დაჟეჟავს რქას და
მავნე ჭრილობას მისცემს.

8. მიჭრის დროს რქა არ უნდა მოიღუნოს და მოიკაკვოს, რა-
დგან ამის გამო ის სკდება და ზიანდება.

9. სქელი და ძველი ვაზის მოსაჭრელად უნდა იხმარებოდეს
ხერხი და არა მაკრატელი, რომელიც მას დახეთქავს; თვით მაკრა-
ტელი კი დაჩლუნგდება და გაფუჭდება.

10. კარგათ გასხვლისათვის ვაზი უთუოდ უნდა მზადდებოდეს
გაფურჩქენის დროს, როდესაც ყველა ზედმეტი ყლორტები უნდა ჩა-
მოშორდეს ვაზს, სანამ ისინი ნორჩებია და ადვილი ჩამოსაშორე-
ბელია ხელით.

11. ძველი ვაზი, რომელიც ერთს ან ორს სუსტ რქას იძლევა,
უნდა მოისპოს სრულიად, რადგან მისი გამობრუნება უიმიელოა.

12. ახალშენი, ამერიკულზე დამყნობილი ვაზი, წესიერი გასხვლის
გარდა ჩვენგან დამყნობილ ვაზის ფესვების და ამერიკული ვაზის ყლო-
რტების თავის დროზე შეცლას მოითხოვს, რაც დაკვირვებით უნდა

სწარმოებდეს დარგვიდან სამი ოთხი წლის განმავლობაში ვენახის მომავალი ბედი ხშირად ამაზედ არის დამოკიდებული.

13. ახალშენი ნამყენი ვაზი პირველ წელს ერთ კვირტზე უნდა გაისხლას და გაზაფხულზე მეტად ფაქიზად უნდა იფურჩქნებოდეს, ზედმეტი ყლორტების ჩამოშორებით, რომ განვითარდეს მარტო ნავარაუდები ერთი ყლორტი.

14. ახალშენს მეორე მესამე წელიწადსაც იგივე მოვლა სჭირია იმ განსხვავებით, რომ ორი სამი კვირტი უნდა დარჩეს გასხვლის დროს. მესამე-მეოთხე წელიწადს ვაზი უნდა დაუახლოვდეს დასაკრავ მართულს, ან სარს. მესამე წელიწადს უნდა აღიზარდოს ძლიერი და მოხდენილი ვაზის ტანი. წესიერ გაფურჩქენას და ახვევას ამისათვის დადი მნიშვნელობა აქვს.

15. ვაზის მავთულზე გაბმა ან გადაყვანა საკავებლად სარზედ ვაზის ძაღლონეზედ არის დამოკიდებული, რაც ხდება მეოთხე ან მეხუთე წელიწადს.

16 სხვა და სხვა ამერიკულ საძირებზედ სხვა და სხვა ნაირად ვითარდება ვაზი და გასხვლა და მოვლა ამის მიხედვით უნდა ხდებოდეს.

17. გვიან, გაზაფხულზედ, წვენის დაძვრის შემდეგ შეიძლება ვაზის გასხვლა, მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ვაზი მეტად ლაღობს და გრძელ რქებს იძლევა, ან რთვილია მოსალოდნელი. ასეთი გვიანი გასხვლა ვაზს ასუსტებს და ასხმოიარებს.

18. თუ რომელიმე ჯიში ბერწობს და ნაყოფს არ იძლევა, საჭიროა მისი გადამყნობა მსხმოიარე ვაზის ჯიშით და ამისათვის შერჩეული რქით.

პარტიის ბიბლიოთეკა

პარტიის კომუჯრედებში და ახალგაზრდათა კომუნისტ. უჯრედებში, სოფლის კოლხერატივებში, აგრონომებთან, აგრონომიულ პუნქტებში, როდესაც ქალაქში ჩამოხვალთ, ყველა წიგნის მალაზიაში, „გლეხის ბიბლიოთეკის“ წიგნები.

მეგენახეობა—მეღვინეობა.

1. სავენახეს დაგეგმვა.
2. ვენახის ნიადაგის დამუშავება.
3. ვაზის გასხვლა.
4. ვაზის მავთულზე დაყენება.
5. ფილოქსერა და მასთან ბრძოლა.
6. ვაზის სენი.
7. ახალი ღვინის დაყენება.
8. ღვინის მოვლა.
9. ავადმყოფ ღვინის მოვლა.

ამ წიგნების გარდა, „გლეხის ბიბლიოთეკას“ აქვს წიგნები უმცლავ ღარგავიდან:

მეზოსტნეობიდან,

მერძეობიდან,

მებაღეობიდან,

საქონლის საკვები,

მეფრინველეობიდან,

მემინდვრეობიდან,

მესაქონლეობიდან.

მეფუტკრეობიდან,

მეაბრეშუმეობიდან,

მეთამბაქოობიდან.

„გლეხის ბიბლიოთეკის“ სარედაქციო კოლეგია:

აბესაძე, ათაბეგოვი, გიგიბერია, კანდაუროვი, კვარაცხელია, კეცხოველი, მაისურიანი, სანაძე, ტიმოფეევი, დემურიშვილი.

თანამშრომლობენ: აბესაძე, ათაბეგოვი, აღნიაშვილი, ბიბილაშვილი, ვერმიშვილი, იაშვილი, კანდაუროვი, კვარაცხელია, კარბელაშვილი, კეცხოველი, კლენინი, ლომოური, ეკ. ერისთავი, მაყაშვილი, მაისურიანი, მირიანაშვილი მიხ., მირიანაშვილი ელის., ნაკაშიძე, პახუნოვი, სანაძე, სამადაშვილი, სტაროსელსკი, სულაკაძე, ტიშოფიევი მიხ. აჩოლოყშვილი, წერეთელი, ჭელიძე, ხოფერია, ელ. ერისთავი.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

